

نگاه تحلیلی مجله «تایم» به توافق ایران با ۱+۵ و نتایج آن برای کشور

عوامل پنج گانه موفقیت اقتصاد ایران

ترجمه: قاسم دهقان - گروه اقتصاد:

در حالی که تمامی توجه در داخل ایالات متحده امریکا معطوف به جزئیات پیشنهادی در توافق هسته‌ای ۶ قدرت برتر جهان با ایران با هدف تحدید توان نظامی این کشور است، هم‌زمان اما داستانی دیگر و از زوایایی دیگر نیز در حال روایت است. کلیت این داستان از این قرار است که به عنوان بخشی دیگر از پیامدهای آتی این توافق، بدیهی است که تهران از بند تحریم‌های بین‌المللی رهایی پیدا خواهد کرد و این امر، واقعیتی است که می‌تواند اقتصاد ایران را به سوی تجدید حیات و بازیابی قدرت تضعیف‌شده آن هدایت کند. بر همین اساس و در راستای این تقویت دوباره اقتصاد ایران در آینده نزدیک، مسروری آماری بر ۵ مورد از رویدادهای مرتبط با تحریم ایران و توافق رخ داده با این کشور انجام شده است تا بتوان با توجه به این موارد و نتایج حاصل‌شده، به شناخت بهتری از طرف‌های برنده و بازنده، دربی احیای دوباره اقتصاد ایران دست پیدا کرد.

تأثیرات اقتصادی تحریم‌ها

جداسازی و انزوای اقتصاد ایران از سیستم بانکی بین‌المللی و کاهش درآمدهای نفتی این کشور باعث شد تا «ریال» واحد پول رسمی ایران، یک‌سوم ارزش خود در مقابل دلار را پس از تشدید تحریم‌های این کشور در سال ۲۰۱۱ میلادی تا به امروز از دست بدهد. نرخ تورم سالانه حتی تا بالای ۴۰ درصد رشد پیدا کند. مطابق برآوردها و انطور که تخمین زده شده است، آخرین دور تحریم‌های اعمال‌شده علیه ایران باعث افت ۲۰ درصدی تولید ناخالص داخلی و افزایش نرخ رشد بیکاری در ایران تا سطح ۱۰/۳ درصد شده است. هم‌اکنون اما با رفع تحریم‌های بین‌المللی، ایران پس از تجزیه اتحاد جماهیر شوروی بزرگ‌ترین کشوری خواهد بود که بار دیگر به بازارهای جهانی خواهد پیوست. همچنین براساس برخی برآوردهای کارشناسان، اقتصاد ایران در طول یک‌سال آینده معادل ۲ درصد بر شاخص نرخ رشد اقتصادی خود خواهد افزود و به رشد اقتصادی ۵ درصدی خواهد

رسید و حتی پس از یک دوره ۱۸ ماهه، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی این کشور توان رسیدن به مرز ۸ درصد را نیز به صورت بالقوه دارد.

براساس برخی برآوردهای کارشناسان، اقتصاد ایران در طول یک‌سال آینده معادل ۲ درصد بر شاخص نرخ رشد اقتصادی خود خواهد افزود و به رشد اقتصادی ۵ درصدی خواهد رسید و حتی پس از یک دوره ۱۸ ماهه نرخ رشد تولید ناخالص داخلی این کشور توان رسیدن به مرز ۸ درصد را نیز به صورت بالقوه دارد

پیامدهای اجتماعی تحریم‌ها

از بعد اجتماعی نیز باید به لغو تحریم‌های ایران توجه شود. تخمین زده می‌شود که بازگشت به عقب دیواره‌های تحریم ایران، کمک بسیار زیادی به این کشور در زمینه حفظ بهترین بخش از جمعیت تحصیلکرده

خود و جلب رضایت نیروهای انسانی نخبه و خلاق این کشور برای ماندن و ادامه زندگی در سرزمین مادری و کشور خود - به جای مهاجرت به ممالک دیگر - خواهد کرد. در فاصله سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳

بیش از ۳۰۰ هزار نفر از ایرانیان کشورشان را در جست‌وجوی فرصت‌های بهتر زندگی در ورای مرزهای این کشور، ترک کردند و هم‌اکنون حدود ۲۵ درصد از ایرانیان دارای تحصیلات دانشگاهی در کشورهای توسعه‌یافته و خارج از ایران زندگی می‌کنند و برپایه برخی تخمین‌های انجام‌شده، این آمار به منزله بالاترین نرخ «فرار مغزها» در جهان است. علاوه بر این مطابق گزارش بانک جهانی، اقتصاد ایران سالانه رقمی معادل ۵۰ میلیارد دلار را به دلیل خروج نیروهای انسانی مستعد خود از این کشور با هدف یافتن کار و شرایط بهتر زندگی در آن سوی مرزهای آن، از دست می‌دهد و برداشتن تحریم‌های همه‌جانبه از پیرامون ایران، بخشی از جمعیت تحصیلکرده این کشور را متقاعد به ماندن و ادامه زندگی در داخل کشورشان خواهد کرد.

بازگشت ایران به بازارهای نفت

ایران چهارمین کشور جهان از نظر در اختیار داشتن ذخایر ثابت نفت‌خام محسوب می‌شود و مجموع این ذخایر نفتی

کشور پرجمعیت در منطقه خاورمیانه محسوب می‌شود، بدون شک علاقه‌مندان و متقاضیان بین‌المللی فراوانی را جذب خود خواهد کرد. ترکیه، امارات متحده عربی و عمان در ردیف نخستین کشورهایی قرار گرفتند که سهم خود را از تجارت و سرمایه‌گذاری در ایران به‌وضوح افزایش دادند. همچنین در راستای منافع مشترک با شرکت‌های نفتی بین‌المللی، تهران از قبل درحال گذراندن مراحل قانونی عقد قراردادهای جدید در حوزه انرژی - توأم با حفظ شرایط امنیتی این قراردادها - با شرکت‌های بزرگ غربی به ارزش تقریبی ۱۰۰ میلیارد دلار بوده است. البته این امور طبیعی و منطقی به نظر می‌رسد و ایران به تمامی کمک‌هایی که بتواند در اختیار بگیرد احتیاج خواهد داشت چراکه برای نمونه با جذب این سرمایه‌ها و کمک‌ها ایران قادر خواهد بود تا ۲۰۰ میلیارد دلار منابع لازم برای احیا و نوسازی بخش‌های فرسوده صنایع نفتی خود را تامین کند.

تش‌های منطقه‌ای

منتقدان توافق کشورهای ۱+۵ با ایران بر این دیدگاه اصرار دارند که پول بیشتر برای ایران به معنی مشکلات بیشتر برای خاورمیانه خواهد بود. عربستان سعودی و ایران از قبل در عرصه‌هایی همچون عراق، سوریه و یمن به نوعی با یکدیگر رو در رو شده‌اند. براساس گزارش موسسه تحقیقات صلح بین‌المللی استکهلم سوئد، دولت عربستان سعودی برای رویارویی با ایران رقمی معادل ۸۰ میلیارد دلار را در سال ۲۰۱۴ هزینه کرده و موارد مشابه این نیز میان ۲ کشور همچنان درحال وقوع است، اما درنهایت، ایالات متحده امریکا می‌تواند به صورت غیرمستقیم از منافع و ثروتی که نصب ایران خواهد شد بهره ببرد، اگر ایران قصد کمک‌های بیشتری به نیروهای شبه‌نظامی شیعه در عراق برای مقابله با نیروهای تروریستی داعش داشته باشد. از دیدگاه حکومت ابوما، بهتر آن است که ایران در این راستا تلاش کند تا اینکه آنها مجبور به این کار شوند.

منبع: تایم

لرزم رشد ۵/۵در صدی

اقتصاد بر ای کاهش بیکاری

بانک جهانی در بخشی از گزارش جدید خود موسوم به اثرات اقتصادی لغو تحریم ایران به چشم‌انداز بازار کار ایران پس از لغو تحریم‌ها پرداخته است. در این گزارش آمده است: در دوران تحریم‌ها وضعیت بازار کار ایران بدتر شد. با توجه به تخمین‌ها سالانه ۸۰۰هزار تا ۹۰۰هزار ایرانی وارد بازار کار می‌شوند. حتی پیش از سال ۲۰۱۲ که تحریم‌ها شدت یافت، اقتصاد ایران تنها قادر بود سالانه ۲۰۰هزار شغل تولید کند که از آن زمان تاکنون آن میزان به‌طور قابل ملاحظه‌ای کاهش هم یافته است. اولین تأثیرات برداشتن تحریم‌ها افزایش تولید در بخش صنعت نفت خواهد بود که این بخش سهم ناچیزی از نیروی کار ایرانیان را به خود اختصاص داده، از این‌رو بعید است بعد از برداشته‌شدن تحریم‌ها تقاضای بازار کار به‌طور مستقیم تحت تأثیر قرار گیرد.

با این حال به واسطه تأثیرات افزایش درآمدهای نفتی و رشد بخش‌های متمرکز بر نیروی کار نظیر اتومبیل، دارو، ساخت‌وساز، گردشگری، بانکداری و ارتباطات تقاضا برای نیروی کار افزایش می‌یابد.

براساس تخمین‌های بانک جهانی، اقتصاد ایران باید، با فرض رشد ۵/۵درصدی نرخ تولید ناخالص داخلی و در ۵ سال آینده ۵میلیون شغل ایجاد کند تا بتواند نرخ بیکاری را روی ۱۰درصد ثابت نگه دارد. این بدان معناست که ایران لازم است سالانه یک‌میلیون شغل ایجاد کند حال آنکه تا پیش از آن، سالانه کمتر از یک پنجم این مقدار اشتغالزایی داشته است.

مادامی که بخش‌های وابسته به نیروی کار رشد می‌کنند نرخ بیکاری باید کاهش و دستمزدها افزایش یابد. شبیه‌سازی با مدل تعادل عمومی قابل محاسبه نشان می‌دهد در میان‌مدت، دستمزد کارکنان دارای مهارت تا ۲ درصد در شرایط واقعی و کارکنان بدون مهارت تا ۰/۵درصد افزایش خواهد یافت.

چین و امریکا عامل گرانی طلا

نتایج بررسی بانک مرکزی از وضع اقتصادی بازار جهانی طلا در هفته منتهی به ۱۶ آگوست ۲۰۱۵- ۲۵ مرداد ۹۴ نشان می‌دهد، در این بازار بهای طلا متأثر از افت بازارهای سهام، تضعیف ارزش یوان از سوی بانک مرکزی چین و تضعیف دلار امریکا، با افزایش روبه‌رو شد.

به گزارش تسنیم، نوسانات هفته گذشته قیمت طلا در بازار نیویورک در محدوده ۱۱۱۹-۱۱۰۳ دلار برای هر اونس در نرخ‌های پایانی ثبت شد. متوسط بهای طلا در هفته گذشته نسبت به متوسط آن در هفته ماقبل، ۰/۹۲درصد افزایش یافت. در ادامه نوسانات روزانه بازار جهانی طلا را در هفته‌ای که گذشت مشاهده می‌کنید: روز دوشنبه، طلا با یک‌درصد افزایش بها به بالاتر از ۱۱۰۰ دلار برای هر اونس رسید و بیشترین صعود یک روزه در ۷ هفته گذشته را به ثبت رساند. تضعیف دلار امریکا و سخنان اعضای فدرال رزرو که افزایش نرخ بهره در ماه سپتامبر را منتفی می‌دانستند، از دلایل صعود بهای طلا بود. روز سه‌شنبه، افت شدید بازارهای سهام و تضعیف ۲درصدی یوان از سوی چین برای تحریک رشد اقتصادی، به افزایش بهای طلا به بیشترین سطح ۳هفته گذشته منجر شد. به علاوه، طلا تحت‌تأثیر نگرانی پیرامون دور جدید جنگ ارزی در دنیا نیز تقویت شد.

روز چهارشنبه، بهای طلا برای پنجمین روز متوالی افزایش یافت. دلار امریکا و سهام جهانی در پی تضعیف ارزش یوان از سوی بانک مرکزی چین، باز هم با افت روبه‌رو شدند و به افزایش بهای فلز زردرنگ دامن زدند.

روز پنجشنبه، بهای طلا به ۵ روز افزایش متوالی قیمت پایان داد و یک درصد کاهش یافت. شاخص‌های قوی اقتصادی در امریکا همچون تقویت خرده‌فروشی این کشور در ماه ژوئیه و کاهش نگرانی‌ها به پیرامون تضعیف دوباره یوان از سوی بانک مرکزی چین، با تقویت دلار به افت قیمت طلا منجر شد.

روز جمعه، در ادامه نزول قیمت طلا فلز زردرنگ با افت بها روبه‌رو شد. به گفته تحلیلگران اقتصادی شاخص‌های مناسب اقتصادی از امریکا با تقویت دلار، به افت ارزش طلا منجر شده است.

دریچه

سایه میزان بازپرداخت وام مسکن بر حقوق افراد

یک کارشناس بازار پولی و بانکی با تأکید بر اینکه برخورد قهری در شرایط فعلی به صلاح اقتصاد نیست، گفت: وام مسکن عاملی برای تحرک بازار مسکن است، اما در حال حاضر ابتدا باید شرایط بانک‌ها در وضع مناسبی قرار گیرد، زیرا حال و احوال بانک‌ها بسیار بد است.

به‌الدین حسینی‌هاشمی در گفت‌وگو با اقتصادنیوز، در رابطه با صحبت‌های اخیر قائم مقام بانک مرکزی مبنی بر تغییر نکردن وضعیت مسکن با وجود ارائه تسهیلات بانکی، اظهار کرد: رونق بازار مسکن ارتباط قابل توجهی با ارائه تسهیلات خرید مسکن برای مصرف‌کننده نهایی دارد. او با تأکید بر اینکه انگیزه بسیار تأثیرگذار است، ادامه داد: در دنیا عامل تحریک بازار مسکن، تسهیلات خرید مسکن است و افرادی که به دنبال خرید مسکن دائمی هستند از وام مسکن استفاده می‌کنند که میزان بازپرداخت وام به میزان اجاره‌بهای مسکن است.

وی خاطر نشان کرد: مدت بازپرداخت وام بسیار مهم است. مدت بازپرداخت نباید از ۲۰ سال کمتر باشد زیرا اگر زمان بازپرداخت کمتر از میزان متعادل باشد میزان بازپرداخت بر حقوق افراد سایه می‌اندازد. همچنین نرخ سود نباید آنچنان بالا باشد زیرا بالا بودن نرخ سود باعث خواهد شد قیمت تمام‌شده تسهیلات بالا رود و از توان افراد برای دریافت و پرداخت اقساط خارج خواهد شد.

این کارشناس بازار پولی و بانکی بیان کرد: منطق

تعیین نرخ سود تسهیلات به تورم و عرضه و تقاضای پول برمی‌گردد، اما در دنیا معمول آن است که ۵۲درصد بیشتر از نرخ تورم، سود برای تسهیلات مسکن درنظر گرفته شود. او با تأکید بر اینکه نباید در بازارهای مشابه همچون بخش بازرگانی نرخ پول بالاتر از بازار مسکن باشد، یادآور شد: میزان پوشش تسهیلات از قیمت متعارف یک خانه نیز مهم است، اگر میزان تسهیلات مسکن کمتر از ۶۰درصد باشد جاذبه‌ای برای افراد ندارد، زیرا تامین مابقی هزینه نقدی مسکن کار بسیار مشکلی است. حسینی‌هاشمی افزود: تسهیلات مسکن در کشور ۱۰ تا ۲۰درصد قیمت یک خانه را پوشش می‌دهد که در کنار این موضوع مدت بازپرداخت آن کم و نرخ سود بالا است. وی بیان کرد: بانک‌ها در پی رکود طولانی مدت اقتصاد دچار مشکلات بزرگی هستند که از این موارد می‌توان به هزینه ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول اشاره کرد، هیچ حمایتی از سوی دولت و سیاست‌گذاران پولی و بانکی از بانک‌ها نشده است.

این کارشناس بازار پولی و بانکی خاطرنشان کرد: در تمام دنیا بعد از هر رکود که ورشکستگی فعالان بخش اقتصادی است، بحران بانکی رخ می‌دهد، در این زمان فعالان ورشکسته توان پرداخت بدهی خود به بانک‌ها را ندارند و بانک‌ها دچار درماندگی می‌شوند، بانک‌ها در حال حاضر برای جبران کسری نقدینگی خود ۱۰درصد بالاتر از نرخ تورم به سپرده‌گذاران سود ارائه می‌دهند.

او تأکید کرد: در حال حاضر سود سپرده‌ها تامین نمی‌شود و از اصل پول، سود سپرده‌ها پرداخت می‌شود، ادامه داد: حتی حقوق و هزینه‌های جاری نیز از طریق سپرده‌ها تامین می‌شود، اگر چاره‌جویی برای این مسائل نشود در آینده برای اقتصاد چالش‌های بسیاری ایجاد خواهند کرد.

حسینی‌هاشمی در پاسخ به این سوال که اولین قدم برای استفاده از بانک‌ها در بازارهایی همچون مسکن چیست، گفت: باید در مرحله نخست شرایط بانک‌ها در وضعیت مناسبی قرار گیرد و ساختار و ترازنامه آنها اصلاح شود.

او ادامه داد: بانک مرکزی می‌تواند بخشی از مطالبات بانک‌ها را پیش‌خرید کند و با نرخ سود مناسب نقدینگی در اختیار آنها قرار دهد، همچنین این بانک می‌تواند اوراق قرضه را بازخرید کند.

وی خاطرنشان کرد: باید این کارها در نظام بانکداری کشور انجام شود، مراقبت از نظام بانکی، مراقبت از نظام و اشتغال است اما در نظام بانکی کشور آنچنان حمایتی از بانک‌ها نمی‌شود و این درحالی است که یک رقابت ناسالم و ازبین‌برنده در جذب سرمایه مردمی در بین بانک‌ها نیز ایجاد شده است.

این کارشناس بازار پولی و بانکی در رابطه با رفتارهای قهری با موسسات غیرمجاز، بیان کرد: انحلال راهکار نیست زیرا ضرر و زیان نهایی را برای مردم خواهد داشت، در این رابطه باید به‌دنبال اصلاحات رفتارهای غلط و خطرناک موسسات غیرمجاز بود.

او تأکید کرد: اگر قرار است با کسی برخورد شود، بانک مرکزی است زیرا موسسه‌ها ثامن‌الحجج بیش از ۱۵ سال پیش تأسیس شده است. چرا بانک مرکزی از نیروی‌های انتظامی نخواسته است تا در این چند سال با فعالیت این گونه موسسه‌ها برخورد کند؟ وی افزود: در حال حاضر که حجم سپرده‌گذاران این موسسه‌ها میلیونی شده است نباید برخورد قهری با آن شود چون حجمی از سپرده‌های مردمی از بین خواهد رفت که عارضه‌های اجتماعی به همراه دارد. حسینی‌هاشمی خاطرنشان کرد: نباید فراموش کرد که مسئولان موسسه ثامن‌الحجج مقصر هستند، باید با مسئولان این موسسه برخورد قاطع شود. باید از مسئولان فعلی این موسسه سلب صلاحیت شود و کار در اختیار یک گروه قوی که دارای ساختار مناسب هستند قرار گیرد تا موسسه در مسیر قانونی قرار گیرد.

او در پایان با تأکید بر اینکه به‌عنوان عضوی از خانواده بانکی کشور نگران وضعیت خطرناک بانک‌ها هستم، گفت: در شرایط فعلی برخوردی همچون میزان با موسسه ثامن‌الحجج با توجه به اقتصاد کشور به صلاح نیست.